Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2025)0156

Izvješća Komisije o Bosni i Hercegovini za 2023. i 2024.

Rezolucija Europskog parlamenta od 9. srpnja 2025. o izvješćima Komisije o Bosni i Hercegovini za 2023. i 2024. (2025/2018(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, parafiran u Daytonu 21. studenoga 1995., a potpisan u Parizu 14. prosinca 1995. (Daytonski mirovni sporazum),

– uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane[1], koji je stupio na snagu 1. lipnja 2015.,

– uzimajući u obzir zahtjev Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u podnesen 15. veljače 2016.,

– uzimajući u obzir mišljenje Komisije od 29. svibnja 2019. o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji (COM(2019)0261),

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 15. prosinca 2022. kojima se Bosni i Hercegovini dodjeljuje status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u,

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 22. ožujka 2024. o otvaranju pristupnih pregovora s Bosnom i Hercegovinom,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III)[2],

---

1 SL L 164, 30.6.2015., str. 2., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

2 SL L 330, 20.9.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1449 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan[1],

– uzimajući u obzir zaključke predsjedništva sa sastanka Europskog vijeća održanoga u Solunu 19. i 20. lipnja 2003.,

– uzimajući u obzir izjave sa sastanaka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanih 6. svibnja 2020., 13. prosinca 2023. i 18. prosinca 2024. u Bruxellesu,

– uzimajući u obzir Berlinski proces, pokrenut 28. kolovoza 2014.,

– uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2021/1923 od 4. studenoga 2021. o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći za potporu izgradnji kapaciteta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine[2],

– uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2022/2353 od 1. prosinca 2022. o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći za jačanje kapacitetâ Oružanih snaga Bosne i Hercegovine[3],

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU-u za zapadni Balkan” (COM(2020)0057),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. studenoga 2023. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2023.” (COM(2023)0690) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Bosni i Hercegovini za 2023.” (SWD(2023)0691),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. studenoga 2023. naslovljenu „Novi plan rasta za zapadni Balkan” (COM(2023)0691),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. ožujka 2024. naslovljenu „Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine – ožujak 2024.” (COM(2024)0129),

---

1 SL L, 2024/1449, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

2 SL L 391, 5.11.2021., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1923/oj.

3 SL L 311, 2.12.2022., str. 149., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2353/oj.

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 20. ožujka 2024. o reformama i preispitivanjima politika prije proširenja (COM(2024)0146),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. listopada 2024. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2024.” (COM(2024)0690) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Bosni i Hercegovini za 2024.” (SWD(2024)0691),

– uzimajući u obzir Komisijin pregled i ocjene programa gospodarske reforme Bosne i Hercegovine od 31. svibnja 2023. i 13. lipnja 2024.,

– uzimajući u obzir peti sastanak Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje EU-Bosna i Hercegovina održan 19. srpnja 2023. i sedmi sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU-Bosna i Hercegovina održan 19. rujna 2024.,

– uzimajući u obzir ishode treće, četvrte, pete i šeste sjednice Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU-a i Bosne i Hercegovine održane redom 30. i 31. listopada 2023., 13. i 14. ožujka 2024., 30. listopada 2024. te 12. i 13. ožujka 2025.,

– uzimajući u obzir stručno izvješće od 5. prosinca 2019. o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini,

– uzimajući u obzir politički dogovor Europskog vijeća od 12. lipnja 2022. o načelima za osiguravanje funkcionalne Bosne i Hercegovine koja napreduje na europskom putu,

– uzimajući u obzir 63., 64., 65. i 66. izvješće visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu upućeno glavnom tajniku UN-a od redom 9. svibnja 2023., 2. studenoga 2023., 15. svibnja 2024. i 1. studenoga 2024.,

– uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 2757 (2024) od 1. studenoga 2024., kojom se mandat snaga pod vodstvom EU-a u Bosni i Hercegovini (EUFOR) produljuje do 2. studenoga 2025.,

– uzimajući u obzir Rezoluciju Opće skupštine UN-a 78/282 od 23. svibnja 2024. kojom se 11. srpnja proglašava Međunarodnim danom sjećanja na genocid u Srebrenici iz 1995.,

– uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (UNCRC), koju je Bosna i Hercegovina ratificirala 6. ožujka 1992., i njezina tri fakultativna protokola, a to su: Fakultativni protokol o sudjelovanju djece u oružanim sukobima, ratificiran 10. listopada 2003., Fakultativni protokol o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji, ratificiran 4. rujna 2001., i Fakultativni protokol o komunikacijskom postupku, ratificiran 19. listopada 2018.,

– uzimajući u obzir rezolucije UNESCO-a o pravu na obrazovanje na materinskom jeziku, Konvenciju UNESCO-a od 17. listopada 2003. o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, kao i Konvenciju UNESCO-a od 20. listopada 2005. o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja,

– uzimajući u obzir Ustav Bosne i Hercegovine,

– uzimajući u obzir izmijenjeni Izborni zakon Bosne i Hercegovine čiju je primjenu 26. ožujka 2024. naložio visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu,

– uzimajući u obzir posjete potpredsjednice Europske komisije / visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Kaje Kallas i glavnog tajnika NATO-a Marka Ruttea Bosni i Hercegovini u ožujku i travnju 2025.,

– uzimajući u obzir izjavu predsjednika Europskog vijeća Antónija Coste političkim čelnicima Bosne i Hercegovine iz travnja 2025.,

– uzimajući u obzir svoju Preporuku Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 23. studenoga 2022. o novoj strategiji EU-a za proširenje[1],

– uzimajući u obzir svoje izvješće od 17. siječnja 2024. naslovljeno „Uloga preventivne diplomacije u rješavanju zamrznutih sukoba diljem svijeta – propuštena prilika ili promjena za budućnost?”[2],

– uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bosni i Hercegovini,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A10-0108/2025),

A. budući da je proširenje jedan od najučinkovitijih instrumenata vanjske politike EU-a i predstavlja geostrateško ulaganje u mir, demokraciju, stabilnost, sigurnost i blagostanje na europskom kontinentu te je i dalje od ključne važnosti, posebno u kontekstu brzih i velikih geopolitičkih promjena te sve većeg natjecanja s autoritarnim režimima;

B. budući da se svaka zemlja ocjenjuje na temelju vlastitih zasluga u ispunjavanju Kopenhaških kriterija, uključujući potpuno poštovanje demokracije, vladavine prava i temeljnih vrijednosti EU-a, ljudskih prava, prava manjina i medijskih sloboda;

---

1 SL C 167, 11.5.2023., str. 105.
2 SL C, C/2024/5744, 17.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5744/oj.

C. budući da je EU i dalje glavni politički i gospodarski partner zemalja zapadnog Balkana; budući da je EU i dalje najveći trgovinski i investicijski partner Bosne i Hercegovine (BiH), na kojega otpada većina njezinih tokova vanjske trgovine i koji ima središnju ulogu u procesu gospodarske integracije;

D. budući je Bosna i Hercegovina zemlja kandidatkinja i da uvjerljiva većina njezinih građana teži euroatlantskoj integraciji radi održivog mira, demokracije i blagostanja; budući da se 2025. obilježava trideseta godišnjica Daytonskog mirovnog sporazuma koji i dalje predstavlja temelj institucionalnog uređenja i koji je zamišljen kao jamstvo ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda BiH;

E. budući da je potpora javnosti i dalje nestabilna zbog protueuropskog diskursa koji promiču neliberalni akteri iz regije i šire;

F. budući da je Daytonski mirovni sporazum, unatoč njegovim nedostacima, potaknuo mir i stabilizaciju u BiH uspostavom ključnih institucija koje su zemlji omogućile napredak na putu prema integraciji u EU i NATO;

G. budući da je 30 godina nakon završetka rata BiH i dalje nefunkcionalna i da se ponovno nalazi u dubokoj političkoj i sigurnosnoj krizi, s pokušajima odcjepljenja i visokim stupnjem korupcije;

H. budući da EU snažno podupire teritorijalnu cjelovitost i suverenitet BiH i neće prihvatiti nikakve pokušaje da ih se ugrozi; budući da je u Strateškom kompasu navedeno da je potpora suverenitetu, jedinstvu i teritorijalnoj cjelovitosti BiH od posebnog interesa za sigurnost i stabilnost;

I. budući da su predsjednik entiteta Republike Srpske Milorad Dodik i političari Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) pokrenuli neustavne mjere za poništenje državnih zakona unutar entiteta Republike Srpske i napali ključne institucije te države, odnosno Ured visokog predstavnika, Ustavni sud BiH i pravosuđe; budući da su vlasti entiteta Republike Srpske sudjelovale na „Svesrpskom saboru” održanom 8. lipnja 2024. u Beogradu pod sloganom „Jedan narod, jedan sabor”, budući da je pokrenut postupak formiranja nove većine koja podržava EU;

J. budući da je EUFOR Althea misija u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a koja pomaže BiH u održavanju stabilnog i sigurnog okruženja u zemlji te podupire napore njezinih oružanih snaga da se usklade sa standardima NATO-a, istodobno služeći kao sredstvo za odvraćanje svih stranih prijetnji;

K. budući da zlonamjerni strani akteri, posebno Ruska Federacija i Narodna Republika Kina, sve više ometaju put BiH prema EU-u tako što iskorištavaju etničke podjele i nefunkcionalnost institucija kako bi kočili reforme, potkopavali ustavni poredak i narušavali povjerenje

javnosti u EU; budući da ruski mediji pod kontrolom države, uključujući Sputnik Srbija i RT Balkan, i dalje djeluju u Bosni i Hercegovini, posebno u entitetu Republici Srpskoj, te šire dezinformacije i proruski diskurs, čime se krše sankcije EU-a nametnute ruskim propagandnim medijima;

L. budući da je BiH višeetnička država na čijem državnom području već stoljećima žive različite vjerske i etničke skupine, što pokazuje da narodi s različitim stajalištima mogu dijeliti suživot u ozračju tolerancije i uzajamnog poštovanja; budući da je jezična i kulturna raznolikost jedno od temeljnih načela Europske unije, kako je navedeno u člancima 21. i 22. Povelje o temeljnim pravima;

M. budući da je za opće izbore 2022. misija za promatranje izbora Ureda za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS/ODIHR) zaključila da je izborni proces i dalje izložen vanjskom upletanju, što uključuje zlouporabu administrativnih resursa i pristrano medijsko izvješćivanje pod utjecajem platformi s potporom iz inozemstva, te je pozvala na pojačanu zaštitu od dezinformacija, transparentnost u financiranju kampanja i zaštitne mjere za novinare i civilno društvo;

Predanost pristupanju EU-u

1. ponavlja da podupire proces pristupanja Bosne i Hercegovine EU-u uz primjenu procesa utemeljenog na zaslugama i Kopenhaškim kriterijima, koji se temelji na jedinstvu, suverenosti, teritorijalnoj cjelovitosti i jednakosti među građanima;

2. pozdravlja odluku Europskog vijeća da otvori pregovore o pristupanju s Bosnom i Hercegovinom u kontekstu promijenjene geopolitičke stvarnosti nakon ratne agresije Rusije na Ukrajinu; pozdravlja donošenje nekoliko ključnih zakona uoči donošenja te odluke, ali žali što je pozitivna dinamika reformi usporena, te ističe neodgovarajuću provedbu i izvršenje donesenih zakona; žali zbog toga što je zakonodavni postupak obilježen nedostatkom transparentnosti i ograničenim pristupom ključnim dionicima; prima na znanje nedavno donošenje zakona o graničnoj kontroli i zaštiti osobnih podataka te poziva na njihovu temeljitu provedbu; poziva na pripreme za uspostavu institucijske i financijske osnove za proširenje kako bi se osigurala održiva integracija u EU;

3. potiče legitimne političke čelnike BiH na svim razinama da poduzmu sve relevantne korake utvrđene u preporuci Komisije od 12. listopada 2022., uz potpuno poštovanje odgovarajućih demokratskih, transparentnih i uključivih postupaka unutar nadležnih institucija s ciljem da Vijeće donese pregovarački okvir nakon što se ispune ti uvjeti te da pojačaju napore za ostvarivanje 14 ključnih prioriteta koje je Komisija utvrdila 2019.; poziva sve političke aktere da podrže jedinstvo, suverenitet i teritorijalnu cjelovitost BiH te da se suzdrže od svake retorike i djelovanja koji izazivaju podjele, uključujući

retoriku i radnje kojima se potiče odcjepljenje te etnička, vjerska i rasna netolerancija, poricanje genocida i drugih ratnih zločina te veličanje ratnih zločina i njihovih počinitelja;

4. naglašava da put BiH prema pristupanju mora biti utemeljen na funkcionalnim demokratskim institucijama, vladavini prava, borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i poštovanju temeljnih prava i nediskriminaciji svih građana, uključujući konstitutivne narode, bez obzira na etničku, vjersku ili drugu pripadnost;

5. oštro osuđuje predsjednika entiteta Republike Srpske Milorada Dodika, stranku SNSD i Narodnu skupštinu entiteta Republike Srpske zbog kontinuirane huškačke retorike i donošenja secesionističkih zakona i politika, uključujući proslavu takozvanog „Dana Republike Srpske” i Dana državnosti Republike Srbije; naglašava da se takvim postupanjem potkopavaju ustavni poredak, teritorijalna cjelovitost i suverenost BiH, da ono nije u skladu s procesom pristupanja te zemlje EU-u i da se njime narušava Daytonski mirovni sporazum;

6. potiče sve države članice – i poziva na njihovo jedinstvo – kao i Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i Komisiju da odlučnije reagiraju na te izravne prijetnje europskoj sigurnosti te ponavlja svoj poziv na ciljane sankcije protiv svih destabilizirajućih aktera, posebno Milorada Dodika, kao i drugih visokorangiranih dužnosnika entiteta Republike Srpske i srbijanskih dužnosnika koji pružaju političku i materijalnu potporu secesionističkim politikama; poziva sve države članice EU-a da se pobrinu za to da Vijeće može donijeti takve sankcije i da ih nametnu bilateralno ili u dogovoru s drugim državama članicama ako njihovo donošenje u Vijeću nije moguće; osuđuje ulogu mađarske vlade u blokiranju sankcija; podržava izjave glavnog tajnika NATO-a Marka Ruttea od 10. ožujka 2025. u Sarajevu i potpredsjednice Komisije / visoke predstavnice Kaje Kallas od 8. travnja u Sarajevu te poziva na očuvanje stabilnosti u zemlji; smatra da visoki dužnosnici EU-a ne bi trebali surađivati s akterima koji potkopavaju ustavni poredak BiH kako se ne bi naštetilo vjerodostojnosti EU-a u pružanju potpore državnim institucijama BiH te pozdravlja zabranu putovanja koju su neke države članice uvele protiv visokih dužnosnika Republike Srpske;

7. prima na znanje presudu Suda Bosne i Hercegovine u slučaju Milorada Dodika od 26. veljače 2025. te je izrazito zabrinut zbog eskalacije napetosti i mjera koje je otad poduzeo, uključujući nezapamćene napade na institucije Bosne i Hercegovine te zastrašivanje oporbe u Republici Srpskoj; žali zbog potpore koju su ruske i srbijanske vlasti pružile takvim politikama te poziva sve unutarnje, regionalne i međunarodne aktere da poštuju suverenitet i teritorijalnu cjelovitost BiH; poziva na međunarodnu izolaciju Milorada Dodika; osuđuje nedavnu odluku vlade entiteta Republike Srpske da visoku dužnosnicu njemačkog ministarstva vanjskih poslova proglasi *nepoželjnom osobom*; sa zabrinutošću prima na

znanje da je Interpol odbio izdati crvenu tjeralicu za međunarodni nalog i poziva EUFOR da pruži konkretnu potporu vlastima BiH kako bi se konačno zaustavili kontinuirani napori kojima se ugrožava pravna i politička stabilnost te zemlje te kako bi se dokazala predanost i sposobnost EU-a i EUFOR-a za očuvanje mira, provedbu vladavine prava i održavanje integriteta pravnih institucija;

8. žali zbog toga što su politike i djelovanje Milorada Dodika, uključujući česte blokade državnih tijela i donošenja odluka te slabljenje institucija BiH koje su potrebne za tehnički rad na usklađivanju s pravnom stečevinom, važan čimbenik na problematičnom putu BiH prema pristupanju EU-u i jasno kršenje političkog dogovora od 12. lipnja 2022.; pozdravlja rad nadležnih institucija BiH i poziva ih da slijede odgovarajuće postupke te da izvrše i provedu sve odluke uz potpuno poštovanje vladavine prava; potiče sve političke aktere, posebno u entitetu Republici Srpskoj, da odbace sve secesionističke korake kojima se narušava jedinstvo, suverenitet, teritorijalna cjelovitost i sigurnost zemlje; potiče Nacionalnu skupštinu Republike Srpske da osigura da njezin Službeni list objavljuje odluke Ustavnog suda BiH u pogledu zakonodavstva Republike Srpske za koje je utvrđeno da narušava ustavni poredak i koje je stavljeno izvan snage;

9. potiče Komisiju da u bliskoj suradnji s državama članicama i međunarodnim partnerima, uključujući Ured visokog predstavnika, Organizaciju za europsku sigurnost i suradnju (OESS) i Vijeće Europe, razmotri iskustva stečena tijekom posljednjih 15 godina europskog angažmana u BiH te da u skladu s time ponovno kalibrira svoju strategiju, ponovno stavljajući naglasak na postizanje konkretnog napretka i reformi koje ubrzavaju put zemlje prema članstvu u EU-u, čime će se ponovno potvrditi nepokolebljiva predanost Europske unije potpunoj integraciji BiH u Uniju;

10. pozdravlja formalnu potpunu usklađenost BiH sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a, uključujući restriktivne mjere kao odgovor na rusku ratnu agresiju na Ukrajinu, te poziva na stvarnu provedbu tih mjera; pozdravlja nastavak sudjelovanja BiH u misijama i operacijama EU-a za upravljanje krizama; osuđuje proruski stav vodstva entiteta Republike Srpske i njihove česte sastanke s Vladimirom Putinom i drugim ruskim dužnosnicima; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog sigurnosnih rizika koje te veze predstavljaju; potiče EU da istraži služi li entitet Republika Srpska kao ulaz u Europu za ruske obavještajne operacije i hibridne napade na države članice EU-a; poziva na potporu BiH u borbi protiv kampanja dezinformiranja koje potječu iz Rusije u okviru zajedničkih napora protiv hibridnih prijetnji; snažno podržava kontinuirane težnje BiH prema euroatlantskoj integraciji i članstvu u NATO-u te poziva sve političke aktere da poduzmu konkretne političke mjere da se te težnje ostvare;

11. ponavlja da podržava Ured visokog predstavnika i operaciju EUFOR Althea u nadziranju provedbe Daytonskog mirovnog sporazuma u skladu s njihovim mandatima koji se temelje na političkoj neutralnosti i punom poštovanju Ustava Bosne i Hercegovine dok ta zemlja ne ispuni „program 5+2” i ne završi međunarodni nadzor; pozdravlja obnovu mandata operacije EUFOR Althea; žali zbog toga što se BiH i dalje uvelike oslanja na mandat Ureda visokog predstavnika i prisutnost misije EUFOR Althea, ali priznaje i cijeni tu instituciju kao ključnu ne samo za očuvanje mira, već i za samo funkcioniranje te zemlje;

12. podsjeća da operacija EUFOR Althea ima važnu ulogu u očuvanju sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti, stabilnosti, suvereniteta i političke neovisnosti BiH, istodobno osiguravajući da lokalni dionici djeluju u skladu s tim temeljnim načelima navedenima u Daytonskom mirovnom sporazumu i rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a; potiče EUFOR da o tom mandatu nedvosmisleno obavijesti građane BiH kao mjeru za izgradnju povjerenja;

13. nadalje pozdravlja odluku Vijeća o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta za mir u vrijednosti od 10 milijuna EUR u korist Oružanih snaga BiH te Ugovor o suradnji i osposobljavanju za 2023. između Oružanih snaga BiH i EUFOR-a; poziva Vijeće i potpredsjednicu Komisije / Visoku predstavnicu Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da svim državama članicama koje ispunjavaju uvjete omoguće sudjelovanje u mirovnim misijama EU-a, kao što je operacija EUFOR-a Althea u BiH; poziva vlasti BiH, NATO i EUFOR Altheu da pokrenu proces reforme oružanih snaga BiH;

14. i dalje je zabrinut zbog zlonamjernog vanjskog upletanja i kampanja dezinformiranja koje provode strani akteri u BiH, posebno Rusija i Kina, kao i zbog njihova prijenosa putem lokalnih medija i političkih struktura, posebno od strane entiteta Republike Srpske; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog potpore Kremlja secesionističkoj retorici, pokušajima delegitimizacije državnih institucija i upletanja u pravosudna i izborna pitanja; ističe nedavna ruska nastojanja u Vijeću sigurnosti UN-a da obrani neustavna djelovanja vlasti entiteta Republike Srpske;

15. poziva na daljnje korake, među ostalim usklađivanje zakonodavstva BiH s pravnom stečevinom EU-a, i potporu EU-a za učinkovito suzbijanje zlonamjernog vanjskog upletanja i kampanja dezinformiranja; poziva ESVD i Delegaciju EU-a u Bosni i Hercegovini da porade na promicanju koristi koje sa sobom nosi bliža integracija i da ulažu u komunikacijske kampanje za borbu protiv antidemokratskog diskursa i drugih oblika stranog utjecaja;

16. žali zbog sudjelovanja vlasti entiteta Republike Srpske na „Svesrpskom saboru” održanom 8. lipnja 2024. u Beogradu pod sloganom „Jedan narod, jedan sabor” i odbacuje deklaraciju kojom se podriva suverenitet BiH i drugih zemalja zapadnog Balkana te

dovode u pitanje dobrosusjedski odnosi; osuđuje upletanje srbijanskog predsjednika Aleksandra Vučića u pitanja BiH, među ostalim izražavanjem potpore nezakonitim djelovanjima Milorada Dodika i organiziranjem „Svesrpskog sabora” uz potporu Rusije, čime se potkopavaju suverenitet i teritorijalna cjelovitost BiH;

17. osuđuje sve veći zlonamjerni utjecaj Irana u zemlji i na zapadnom Balkanu, što predstavlja prijetnju sigurnosti EU-a i njegovih država članica;

18. pozdravlja obnovljeni i trajni angažman BiH u Parlamentarnom odboru EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje, čime se ispunjava jedan od 14 ključnih prioriteta koje je utvrdila Komisija;

19. potiče vlasti BiH da reformiraju koordinacijski mehanizam za pitanja EU-a koji se pokazao neučinkovitim i nedjelotvornim u ispunjavanju zadaća povezanih s integracijom u EU; poziva vlasti da podnesu nacionalni program za usvajanje pravne stečevine EU-a (NPAA) u skladu s komentarima Komisije i da osiguraju koordinirano usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a u cijeloj zemlji; ističe potrebu za uspostavom operativne pregovaračke strukture nakon odluke Europskog vijeća o započinjanju pristupnih pregovora, uključujući imenovanje pregovaračkog tima i glavnog pregovarača koji je u potpunosti ovlašten predstaviti stajalište zemlje;

Demokracija i vladavina prava

20. žali zbog činjenice da politički akteri još nisu proveli potrebne izmjene ustava i izbornog zakona kako bi ih uskladili s Europskom konvencijom o ljudskim pravima i proveli relevantne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Europskog suda za ljudska prava kako bi se uklonili svi oblici nejednakosti i diskriminacije u izbornom postupku te osigurala nediskriminacija, zaštita ljudskih prava i jednakost za sve građane BiH u svrhu prijelaza „s Daytona na Bruxelles“; ponavlja da neprovođenje ovih presuda nije u skladu s vrijednostima EU-a i integracijom BiH u EU; naglašava potrebu da svi ustavni procesi i procesi izborne reforme budu uključivi, da se temelje na sveobuhvatnim savjetovanjima s građanima, civilnim društvom i neovisnim stručnjacima te svim relevantnim dionicima u zemlji te da budu u skladu s europskim standardima i načelima; ponavlja da nijedna izborna reforma ne smije produbiti ili učvrstiti etničke podjele;

21. žali zbog toga što vlasti BiH nisu uspjele ujediniti društvo ili stvoriti pravedan i funkcionalan sustav u zemlji, već su uvelike doprinijele produbljivanju podjela; poziva EU i države članice da pokrenu postupak transparentnih i uključivih reformi kojima bi se omogućilo održivo pretvaranje Daytonskog mirovnog sporazuma u ustav, potpuno u skladu s europskim standardima i načelima, kako bi se osigurao funkcionalan, odgovoran, reprezentativan i iz naroda

legitiman sustav upravljanja, prevladale etnonacionalističke podjele i postigao održiv napredak na putu prema EU-u;

22. prima na znanje izmjene izbornog zakona koje je visoki predstavnik uveo u ožujku 2024. i kojima su uvedeni važni standardi integriteta i mjere za izgradnju povjerenja kako bi se vratilo povjerenje glasača u cjelokupni izborni postupak; poziva Parlamentarnu skupštinu BiH da hitno razmotri sve preostale preporuke OESS-a/ODIHR-a, Venecijanske komisije i Skupine država protiv korupcije (GRECO), posebno o pitanjima povezanima s provedbom izbora, anketama i prebrojavanjem glasova, vođenjem i financiranjem kampanja, izričitom zabranom neizravne kupnje glasova, rješavanjem izbornih sporova, borbom protiv dezinformiranja i vanjskog uplitanja, većom zaštitom novinara i sankcioniranjem zlouporabe administrativnih resursa;

23. pozdravlja činjenicu da su lokalni izbori održani 6. listopada 2024. bili konkurentni i djelotvorno provedeni; žali zbog toga što su održani u ozračju bez socijalne i političke kohezije;

24. snažno osuđuje djelovanja entiteta Republike Srpske kojima se potkopava ustavni poredak BiH i nadležnosti državnih tijela te njegovo ometanje rada Ustavnog suda BiH; osuđuje sve nezakonite radnje koje su u suprotnosti s ustavnim okvirom i poziva sve političke aktere u BiH da slijede proeuropski pristup;

25. prima na znanje ograničen napredak u reformama pravosuđa u Bosni i Hercegovini, posebno u pogledu neovisnosti, profesionalnosti, učinkovitosti i odgovornosti pravosudnog sustava; poziva na hitne mjere za ubrzanje reformi u tim područjima, osiguravajući potpunu usklađenost sa standardima EU-a i jačajući sposobnost pravosuđa da učinkovito služi pravdi i poštuje vladavinu prava;

26. i dalje je ozbiljno zabrinut zbog korupcije u BiH, posebno korupcije na visokoj razini, što je strukturni problem koji je duboko ukorijenjen u vrlo složen sustav upravljanja u toj zemlji, te potiče relevantna tijela da zauzmu odlučniji, koordiniraniji, transparentniji i proaktivniji stav u borbi protiv korupcije, među ostalim poboljšanjem antikorupcijskog zakonodavstva u potpunosti u skladu s međunarodnim standardima i preporukama te osiguravanjem učinkovite provedbe zakona, kao što su oni o sprečavanju sukoba interesa i zaštiti zviždača; potiče BiH da se uključi u strukturiranu suradnju i razmjenu najboljih praksi s državama članicama; pozdravlja Strategiju za borbu protiv korupcije za razdoblje 2024. – 2028. i donošenje akcijskog plana za njezinu provedbu, kao i tekuće napore u području međunarodne suradnje;

27. žali zbog toga što zakoni o javnoj nabavi, sukobu interesa i Visokom sudskom vijeću još uvijek nisu u skladu s europskim standardima te poziva na donošenje novog zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću u skladu s preporukama Venecijanske komisije; poziva na

uspostavu neovisnog odjela za izjave o imovinskom stanju u okviru Visokog sudskog i tužilačkog vijeća te se zalaže za nepristran i učinkovit kazneni progon slučajeva korupcije na visokoj razini;

28. naglašava potrebu za jačanjem sustava za upravljanje sukobima interesa među pojedincima na najvišim izvršnim funkcijama, posebno osiguravanjem da izjave o nepostojanju sukoba interesa podliježu redovitim i temeljitim provjerama; ističe da bi svi pojedinci na najvišim izvršnim funkcijama, bez obzira na to jesu li izabrani ili imenovani, trebali podlijegati jedinstvenim obvezama objavljivanja informacija te da bi se sve takve izjave, u interesu transparentnosti i javne odgovornosti, trebale sustavno objavljivati i biti lako dostupne na internetu;

29. potiče BiH da pojača borbu protiv organiziranog kriminala; duboko je zabrinut zbog toga što su politički, pravni i gospodarski sustavi izloženi infiltraciji kriminala; pohvaljuje vlasti BiH zbog potpisivanja Sporazuma o suradnji s Eurojustom 24. listopada 2024. čiji je cilj povećati učinkovitost istraga i kaznenog progona u području organiziranog kriminala, terorizma, trgovanja ljudima, kiberkriminaliteta i drugih kriminalnih aktivnosti;

30. naglašava da se suradnja s EU-om u borbi protiv trgovine drogom mora poboljšati; poziva BiH da imenuje korespondenta u okviru suradnje s Agencijom Europske unije za droge (EUDA);

31. pozdravlja novi Zakon o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma te potiče BiH da ojača mjere u tom području, uključujući donošenje potrebnih podzakonskih akata nužnih za učinkovitu provedbu zakona, s posebnim naglaskom na učinkovitoj provedbi i praćenju; posebno naglašava potrebu za potpunim usklađivanjem zakonodavstva o borbi protiv terorizma s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim pravom; poziva na uspostavu strožih sankcija za kaznena djela terorizma;

32. pozdravlja donošenje Zakona o graničnoj kontroli BiH čija je svrha poboljšati usklađenost s europskim standardima i poziva na potpuno usklađivanje s viznom politikom EU-a kao dijela kontrolirane migracijske politike; naglašava da BiH mora čuvati sigurnost na svojim granicama i surađivati s Frontexom i susjednim zemljama kako bi se spriječile nezakonite migracije, istodobno osiguravajući dostatan pristup postupcima azila za osobe koje ispunjavaju uvjete za međunarodnu zaštitu;

33. naglašava da je potrebno osigurati da se imenovanje viših policijskih službenika, posebno u graničnoj policiji i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), temelji na zaslugama i da se provodi kroz otvorene, standardizirane i transparentne postupke odabira;

34. podsjeća na potrebu za profesionalnom i depolitiziranom javnom službom; pozdravlja korake poduzete u reformi javne uprave; poziva na smanjenje administrativnog opterećenja u javnoj upravi; poziva

vlasti BiH da poboljšaju sposobnost odaziva javnih tijela na zahtjeve za dostavu informacija;

Temeljne slobode i ljudska prava

35. oštro osuđuje diskriminaciju, nasilje i govor mržnje protiv svih manjina; poziva na djelotvoran kazneni progon u takvim slučajevima; potiče BiH da promiče i štiti ljudska prava, nediskriminaciju i zaštitu svih manjina; poziva na pojačanu provedbu mehanizama za borbu protiv diskriminacije u BiH, s posebnim naglaskom na borbu protiv netolerancije, govora mržnje i svih oblika nejednakosti; poziva vlasti da poboljšaju pristup socijalnim, stambenim, obrazovnim i zdravstvenim uslugama za sve manjine i ranjive skupine; naglašava važnost zaštite kulturnog i jezičnog izričaja svih manjina u BiH;

36. izražava duboku zabrinutost zbog naglog porasta nasilja, uključujući nove oblike digitalnog nasilja, nad ženama, djecom, starijim osobama i drugim ranjivim skupinama, uključujući LGBTIQ zajednicu; potiče vlasti BiH da usklade svoje politike, zakonodavstvo i prakse u području borbe protiv seksualnog i digitalnog nasilja nad ženama i djevojčicama sa standardima Vijeća Europe, posebno Istanbulskom konvencijom, relevantnom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava i pravnom stečevinom EU-a; poziva na ciljanu potporu ključnim institucijama, osposobljavanju stručnjaka za pružanje djelotvorne pomoći žrtvama, kao i senzibilizaciju javnosti i povećanje institucijskih kapaciteta za sprečavanje i borbu protiv svih oblika rodno uvjetovanog nasilja; naglašava ključnu ulogu ženskih udruga u dopiranju do najranjivijih osoba; poziva BiH da uspostavi službeni centralizirani sustav prikupljanja podataka o femicidu; pozdravlja odluku vlade Federacije Bosne i Hercegovine od 9. travnja 2025. o uključivanju femicida u kazneni zakon i poziva Parlament da hitno odobri taj novi zakon;

37. žali zbog toga što akcijski plan za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2023. – 2027. zasad nema odgovarajuće financiranje i praćenje; poziva na povećanje javnog i političkog sudjelovanja žena u BiH; prepoznaje dodatne prepreke i diskriminaciju s kojima se suočavaju žene koje pripadaju etničkim manjinama, posebno kad je riječ o pristupu uslugama;

38. osuđuje činjenicu da je entitet Republike Srpske donio zakonodavne izmjene kojima je rodni identitet uklonjen kao zaštićeno obilježje i kojima se više ne jamči zaštita djece različitih seksualnih orijentacija i rodnih identiteta;

39. poziva relevantne vlasti BiH da razviju i donesu nacionalni akcijski plan o zaštiti prava djeteta; naglašava da siromaštvo i socijalna isključenost utječu na visok postotak djece u zemlji, posebno djece iz ranjivih skupina, uključujući romsku djecu, djecu s invaliditetom, djecu u sukobu sa zakonom i djecu migrante; podsjeća da BiH mora

poštovati svoje međunarodne obveze kako nijedno dijete ne bi bilo zapostavljeno;

40. naglašava važnost uključivog i kvalitetnog obrazovanja, uključujući pravo na obrazovanje na materinskom jeziku, te, među ostalim, važnost sustavne reforme kurikuluma koji izazivaju podjele i koji ozbiljno ometaju internu mobilnost i ograničavaju vještine kritičkog razmišljanja; ponovno poziva da se stane na kraj praksi segregacije u okviru sustava „dviju škola pod jednim krovom”, kojom se narušava socijalna kohezija i jednake mogućnosti, i naglašava potrebu za davanjem prednosti pomirenju i integraciji te zaštiti prava svih nacionalnih zajednica, uključujući manjine, na njihovu kulturu, jezik i identitet; poziva na donošenje zajedničkog kurikuluma za udžbenike iz povijesti koji bi se temeljio na sudski utvrđenim činjenicama u vezi s ratom kako bi se izbjegao povijesni revizionizam i potiče EU da podrži ovu inicijativu;

41. poziva institucije Bosne i Hercegovine da, u skladu s preporukom ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, donesu zakonodavstvo kojim će se osigurati učinkovita i jednaka upotreba svih triju službenih jezika, odnosno hrvatskog, bosanskog i srpskog, kao i latinice i ćirilice, u vanjskoj komunikaciji s građanima; naglašava da se kršenjem prava na jednako korištenje jezika i pisma krše Ustav Bosne i Hercegovine, članak 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članak 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;

42. poziva BiH da zajamči slobodu okupljanja, udruživanja i izražavanja te tako omogući uključivanje civilnog društva u oblikovanje politika; poziva vlasti da osiguraju smislen, sustavan i uključiv postupak javnog savjetovanja; osuđuje entitet Republiku Srpsku zbog ponovnog uvođenja zakona o „stranim agentima” sličnog ruskim zakonima i poziva vlasti da taj zakon stave izvan snage; osuđuje to što je entitet Republika Srpska uveo zakone kojima se kriminalizira kleveta kao način gušenja slobode izražavanja i poziva da se kleveta vrati isključivo u područje građanskog prava kako bi se spriječilo da se zloupotrebljava za ograničavanje slobode izražavanja; poziva Komisiju da se stavljanje tih zakona izvan snage postavi kao jedan od strogih uvjeta;

43. potiče Vijeće ministara BiH da usvoji strategiju za razvoj poticajnog okruženja za civilno društvo, osiguravajući da se ona nedvosmisleno usredotoči na poboljšanje zakonodavnog okvira i osiguravanje većeg i transparentnijeg financiranja organizacija civilnog društva; poziva na veću zaštitu boraca za ljudska prava u BiH, uključujući aktivistice, novinarke i nevladine organizacije;

44. naglašava ključnu važnost neovisnih medija i poštovanja standarda slobode izražavanja; poziva BiH da osigura financijsku održivost, pri čemu ističe hitnu financijsku krizu državne radiotelevizije BHRT, i političku neovisnost javnih radiotelevizijskih kuća i Regulatorne

agencije za komunikacije BiH; poziva BiH da donese zakonodavstvo o transparentnosti vlasništva nad medijima i javnom financiranju medija; potiče državu da ubrza donošenje Zakona o elektroničkim komunikacijama, u skladu s Aktom o digitalnim uslugama[1] i novim Aktom EU-a o slobodi medija[2]; poziva na osiguravanje pluralizma u javnim medijima na cijelom teritoriju BiH, uključujući jednaku zastupljenost svih manjina; prima na znanje imenovanje Upravnog odbora RTV FBiH nakon 12 godina blokade i poziva ga da osigura nepristrane i objektivne informacije;

45. izrazito je zabrinut zbog ruske propagande na javnoj radioteleviziji entiteta Republike Srpske i žali zbog emitiranja kanala RT (nekadašnji Russia Today), čime se krše sankcije EU-a;

46. osuđuje politički pritisak, napade, zastrašivanje, prijetnje, ponižavajuće komentare i strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja usmjerene protiv novinara i medijskih djelatnika, posebno od strane političara na visokoj razini ili organizacija koje zastupaju njihove interese te vanjskih aktera; žali zbog nedovoljnog napretka u jamčenju slobode izražavanja i u izmjeni kaznenih zakona kako bi se ojačala zaštita novinara od prijetnji i napada, u skladu sa zahtjevima EU-a, te poziva vlasti da donesu zakone kojima se novinari, nevladine organizacije, borci za ljudska prava, aktivisti za zaštitu okoliša i drugi dionici učinkovito štite od strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja; naglašava važnost osiguravanja odgovarajućeg sudskog praćenja predmeta u slučajevima prijetnji novinarima i nasilja nad njima;

47. poziva BiH da osigura i učinkovito provodi relevantne zakone o općim ljudskim pravima; potiče BiH da kazneno progoni kaznena djela diskriminacije;

48. podsjeća na potrebu za pravednim upravljanjem migracijama i azilom koje se temelji na solidarnosti i u kojem se jamči poštovanje ljudskih prava zajedno s učinkovitim nadzorom granica; poziva EU da pomogne BiH da preuzme punu odgovornost za upravljanje prihvatnim centrima, koji se često nalaze na granicama EU-a, kako bi se osigurali odgovarajući uvjeti prihvata, i da zajamči pristup djelotvornim i provedivim postupcima azila uz puno poštovanje međunarodnog prava i ljudskih prava; zabrinut je zbog navoda o neodgovarajućim uvjetima prihvata u centru Lipa koji se financira sredstvima EU-a; naglašava potrebu za povećanjem transparentnosti i demokratskog nadzora u dodjeli i provedbi sredstava EU-a u

---

[1] Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[2] Uredba (EU) 2024/1083 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi zajedničkog okvira za medijske usluge na unutarnjem tržištu i izmjeni Direktive 2010/13/EU (Europski akt o slobodi medija) (SL L, 2024/1083, 17.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

području migracija; pozdravlja poboljšani sporazum o statusu između BiH i Frontexa te poziva na njegovo brzo potpisivanje; podsjeća da bi svaki sporazum s tom agencijom trebao u potpunosti biti u skladu s temeljnim pravima i međunarodnim standardima; poziva BiH da pojača svoje napore u borbi protiv prekograničnog kriminala, posebno trgovanja ljudima;

Pomirenje, regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi

49. podsjeća na to da su dobrosusjedski odnosi i regionalna suradnja ključni elementi procesa proširenja EU-a;

50. naglašava važnost pomirenja u BiH i poziva sva tijela vlasti da aktivno promiču i jamče pristup istini, pravdi i uključivoj pravnoj zaštiti, uključujući donošenje državnog zakona o minimalnim pravima za žrtve rata u cijeloj zemlji, kao i promicanja ženske kulture sjećanja; uviđa da odgovornost i uzajamno poštovanje među pojedincima i zajednicama te promicanje uzajamnog razumijevanja, posebno među mladima, mogu imati pozitivan učinak na pomirenje; potiče vlasti BiH da usvoje nacionalnu strategiju za tranzicijsko pravosuđe; poziva na ulaganje dodatnih napora u rješavanje pitanja nestalih osoba; potiče Komisiju da uloži dodatne napore u promicanje, podupiranje i olakšavanje procesa pomirenja u BiH;

51. poziva vlasti BiH da ubrzaju kazneni progon ratnih zločina u skladu s revidiranom državnom strategijom za kazneni progon ratnih zločina; ističe važnost pojačane regionalne suradnje kroz izručenje osumnjičenika, kao i suradnje među pravosudnim tijelima i razmjene u svim relevantnim formalnim aspektima usmjerenima na kazneni progon; potiče vlasti BiH da usklade svoje zakonodavstvo kako bi osigurale da sve žrtve ratnih zločina imaju jednak pristup pravima i zaštiti;

52. prepoznaje iznimno važnu ulogu Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP), među ostalim u osiguravanju institucijskih kapaciteta, podupiranju obitelji i pružanju dokaza sudovima; potiče EU da osigura da ICMP ima pristup dostatnim financijskim sredstvima za nastavak svojih aktivnosti;

53. ponovno poziva na provedbu dodatnih mjera i konkretnih programa u pogledu održiva povratka izbjeglica i interno raseljenih osoba, pristupa zdravstvenoj skrbi i zapošljavanju, socijalnoj zaštiti i obrazovanju, te na potpuno poštovanje svih njihovih prava i na naknadu štete za imovinu koja se ne može vratiti;

54. žali zbog svih oblika povijesnog revizionizma, poricanja genocida, iredentizma, veličanja ratnih zločina i zločinaca te osporavanja činjenica ili neovisnosti i nepristranosti međunarodnih i domaćih sudova, posebno od strane političkih vođa;

55. zabrinut je zbog donošenja „Deklaracije o zaštiti nacionalnih i političkih prava i zajedničkoj budućnosti srpskog naroda”, kojom se krši nekoliko aspekata Daytonskog mirovnog sporazuma i potkopava suverenitet, teritorijalna cjelovitost i jedinstvo BiH; primjećuje da ideje Srpskog Sveta nisu u skladu s težnjama za pristupanje EU-u; poziva Srbiju da bude konstruktivno predana stabilnosti i teritorijalnoj cjelovitosti BiH te da aktivno podupire put BiH prema pristupanju;

56. naglašava važnost preventivne diplomacije u Bosni i Hercegovini; poziva ESVD da poveća razvoj vještina među svojim osobljem kako bi EU bolje razumio lokalni povijesni, kulturni i vjerski kontekst, kako je istaknuto u izvješću o ulozi preventivne diplomacije koje je Parlament usvojio u siječnju 2024.;

57. pozdravlja odluku Opće skupštine UN-a kojom se 11. srpnja proglašava Međunarodnim danom sjećanja na genocid u Srebrenici iz 1995., poziva vlasti da zajamče sigurnost Memorijalnog centra Srebrenica-Potočari; naglašava da se Memorijalni centar morao privremeno zatvoriti zbog sigurnosnih problema;

58. naglašava da je regionalna suradnja u okviru zajedničkog regionalnog tržišta koristan doprinos za promicanje gospodarskog rasta; poziva BiH da brzo ratificira sve regionalne sporazume o mobilnosti u okviru Berlinskog procesa i da dodatno ojača gospodarsku suradnju putem tog tržišta, u skladu s ciljevima proširenja EU-a;

Socioekonomske reforme

59. pozdravlja Plan rasta za zapadni Balkan, koji uključuje Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan, kojim se predviđa okvirna dodjela više od 1 milijarde EUR za BiH; pozdravlja činjenicu da je Vijeće ministara BiH usvojilo nacrt programa reformi; poziva nadležna tijela BiH da osiguraju brzo donošenje svojeg programa reformi bez daljnje odgode kako bi se izbjeglo da se sredstva namijenjena toj zemlji raspodijele među ostalim zemljama zapadnog Balkana te da uspostave snažan mehanizam za transparentno, uključivo i pravodobno praćenje njegove provedbe; naglašava da je potrebno dati prednost ključnim područjima kao što su javna uprava, vladavina prava, borba protiv korupcije, dekarbonizacija, digitalizacija, povezivost i razvoj ljudskog kapitala, uz istodobno suočavanje sa socijalnim izazovima; smatra da bi se prihvaćanjem prilika koje se pružaju Planom rasta poboljšalo gospodarstvo Bosne i Hercegovine; poziva Komisiju da istraži načine suradnje s motiviranim i predanim regionalnim vlastima, uz fleksibilnije korištenje Instrumenta za reforme i rast;

60. podsjeća da bi financijska sredstva EU-a za projekte u entitetu Republici Srpskoj trebala ostati zamrznuta sve dok Republika Srpska

ne zaustavi demokratsko nazadovanje i dok se u potpunosti ne uskladi sa ZVSP-om;

61. potiče BiH da na najbolji način iskoristi svu financijsku potporu EU-a; poziva Komisiju da nastavi pružati financijsku i tehničku potporu integraciji BiH u EU na temelju jasno definiranih uvjeta i temeljitog praćenja potrošnje i rezultata, u skladu s ciljevima EU-a za učinkovito i odgovorno upravljanje proračunom; smatra da bi se financijskim sredstvima EU-a trebale bolje podupirati demokratske reforme zemlje; u tom kontekstu poziva na reprogramiranje relevantnih sredstava EU-a kako bi se više sredstava preusmjerilo na potporu tehničkoj pomoći za apsorpciju sredstava, reformama pravosuđa i antikorupcijskim mjerama; nadalje poziva EU i zemlje zapadnog Balkana da uspostave okvir za plodnu suradnju s Uredom europskog javnog tužitelja (EPPO) kako bi se osiguralo da EPPO može učinkovito izvršavati svoje nadležnosti u zemljama kandidatkinjama; potiče BiH da brzo sklopi bilateralne radne dogovore s EPPO-om;

62. žali zbog toga što su održivo poboljšanje i napredak u tom području također otežani upravljačkom strukturom i nedostatkom strategija na razini cijele zemlje u svim područjima i na svim razinama; poziva na brzo imenovanje koordinatora za instrument IPA III i poziva na bolje iskorištavanje sredstava u okviru tog instrumenta u BiH, među ostalim na lokalnoj i regionalnoj razini; poziva na jačanje kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti za provedbu socioekonomskih reformi i upravljanje projektima sufinanciranim iz EU fondova, s ciljem povećanja apsorpcije i smanjenja regionalnih nejednakosti;

63. potiče BiH da prednost da mjerama usmjerenima na poboljšanje konkurentnosti i poslovnog okruženja, uz istodobno poboljšanje gospodarske i socijalne kohezije, uključujući napredak prema ostvarenju ciljeva europskog stupa socijalnih prava, poticanje gospodarske diversifikacije, promicanje digitalne i zelene tranzicije te rješavanje problema sive ekonomije i nezaposlenosti;

64. izražava zabrinutost zbog iznimno negativnih demografskih trendova u zemlji, posebno zbog velikog broja mladih koji je napuštaju, te naglašava važnost hitnog donošenja dodatnih mjera za suočavanje s tim izazovom; poziva na to da se naglasak stavi na mlade kao pokretačku snagu integracije u EU u toj zemlji; poziva BiH da dovrši i usvoji program Garancija za mlade kako bi se poboljšao pristup mladih zapošljavanju, obrazovanju, osposobljavanju i naukovanju, riješio problem visoke nezaposlenosti mladih i neusklađenosti vještina te promicala socijalna uključenost;

65. potiče institucije EU-a da surađuju s civilnim društvom i stručnjacima kako bi razvili način kojim bi zdravstvena i socijalna zaštita postala fleksibilna i prenosiva te kako bi se osigurala jednakost i mobilnost unutar BiH;

66. pozdravlja pozive na brzu integraciju cijelog zapadnog Balkana u jedinstveno digitalno tržište EU-a prije stvarnog članstva u EU-u, što bi bilo od velike koristi za stvaranje sigurnog digitalnog okruženja;

Energija, okoliš, biološka raznolikost, održivi razvoj i povezivost

67. potiče BiH da ubrza diversifikaciju izvora energije, posebno kako više ne bi bila ovisna o plinu iz Rusije; potiče BiH da poboljša energetsku sigurnost i učinkovitost jačanjem svojih mreža za prijenos i distribuciju električne energije, povezivanjem s europskim tržištem i prelaskom na obnovljive izvore energije, posebno na solarnu energiju i energiju vjetra, uz istodobno osiguravanje smislenih javnih savjetovanja i učinkovitih zaštitnih mjera za zaštitu okoliša;

68. potiče BiH da donese svoj odavno zakašnjeli nacionalni energetski i klimatski plan te provede strategije zaštite okoliša u cijeloj zemlji, među ostalim pravnom zaštitom svojih kandidata za zaštićena područja „Emerald”, poboljšanjem prikladnosti svoje mreže „Emerald” i osiguravanjem potpune provedbe Direktive o staništima[1], Direktive o pticama[2] i Okvirne direktive o vodama[3], uz istodobno poboljšanje kvalitete i transparentnosti ulaganja u okoliš; ponovno ističe potrebu za učinkovitom zaštitom i poboljšanjem kvalitete zraka i vode te za učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama za kršenja prava o okolišu; napominje da je ostvaren mali napredak u području zaštite okoliša i klime, kao i u usklađivanju sa standardima EU-a, te stoga potiče vlasti BiH da osiguraju veću usklađenost sa standardima i ciljevima politike EU-a za zaštitu klime i energiju u skladu sa zelenim programom iz 2020. i Pariškim sporazumom;

69. poziva vlasti BiH da smanje prekogranično onečišćenje zraka, posebno u slučaju rafinerije nafte u Bosanskom Brodu; podsjeća da je BiH potpisnica Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991.) i da su njezine odredbe obvezujuće;

70. naglašava potrebu za poboljšanjem *ex ante* sveobuhvatnih strateških procjena utjecaja na okoliš uz smisleno uključivanje lokalnih zajednica, organizacija civilnog društva i neovisnih stručnjaka; ističe potrebu za povećanjem transparentnosti postupaka za infrastrukturne projekte u svim okolišno osjetljivim sektorima;

---

1 Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

2 Direktiva 2009/147/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica, SL L 20, 26.1.2010., str. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

3 Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

naglašava važnost povećanja uključivanja okolišnih pitanja u različite sektorske politike;

71. potiče zemlju da provede mjere za zaštitu biološke raznolikosti i ekološkog integriteta rijeka u skladu s Konvencijom iz Espooa;

72. izražava duboku zabrinutost zbog štetnog utjecaja rudarskih aktivnosti, uključujući one koje provode strana poduzeća, na okoliš u BiH i zdravlje njezinih građana; poziva sve rudarske subjekte koji djeluju u BiH da se u potpunosti pridržavaju nacionalnog zakonodavstva i da prednost daju zaštiti okoliša i javnom zdravlju;

73. naglašava hitnu potrebu da Federacija BiH donese pravedan, moderan i stručno usmjeren zakon o šumama; nadalje poziva na snažniju zaštitu šuma i rijeka poboljšanim inspekcijskim nadzorom i stvaranjem strogog pravnog okvira u skladu s okolišnim i sistemskim standardima; poziva na ukidanje odredbe relevantne uredbe FBiH-a kojom se dopušta ispuštanje otpadnih voda u rijeke uz minimalan nadzor, što predstavlja znatnu prijetnju javnom zdravlju i okolišu;

74. poziva BiH da hitno finalizira i usvoji pravno imenovanje Livanjskog polja zaštićenim krajolikom kategorije V. te da osigura odgovarajuće praćenje;

75. izražava solidarnost s BiH i svim žrtvama razornih poplava i odrona tla koji su zemlju pogodili 3. i 4. listopada 2024.; poziva vlasti Federacije BiH da povećaju potporu pogođenim osobama i osiguraju uklanjanje svih nedostataka u provedbi zakona i upravljanju šumama koji su mogli dodatno pogoršati katastrofu;

°

° °

76. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjednici Komisije / Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, Predsjedništvu, Vijeću ministara i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, vladama i parlamentima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i distrikta Brčko te Uredu visokog predstavnika.